2025-99-RE

Causa 2025-99-RE

(Martí Martín c/ Serres Bandeira)

Número de registre 642-2025. Recurs d'empara

Sentència del 13 de març del 2026

BOPA núm. 31, del 25 de març del 2026

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 3 de desembre del 2025, per la representació processal del Sr. Rafael Martí Martín, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 12 de novembre del 2025, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a un procés degut contradictori i amb igualtat d'armes i a obtenir una decisió judicial congruent que no produeixi indefensió efectiva, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li el fonament de dret tercer de l'aute impugnat o, subsidiàriament, tot l'aute, que retrotregui les actuacions per tal que la Sala Civil dicti una nova resolució que desestimi el recurs d'apel·lació formulat per la part adversa i, per tant, que li imposi les costes processals de la segona instància, i, per acabar, que imposi a l'altra part les costes constitucionals cas que s'oposi a aquest recurs d'empara. Així mateix, demana que se suspenguin els efectes de la decisió impugnada fins a la

resolució d'aquest recurs d'empara;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 19 de gener del 2026 que va admetre a tràmit aquesta causa amb efectes suspensius;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 23 de gener del 2026, pel Ministeri Fiscal;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 12 de febrer del 2026, per la representació processal de la Sra. Sònia Serres Bandeira;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per les parts i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Jean-Yves Caullet;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. Arran d'un conflicte derivat d'un contracte de compravenda de béns mobles, el 24 d'octubre del 2024, la Sra. Sònia Serres Bandeira va formular una demanda contra el Sr. Rafael Martí Martín en què sol·licitava que se'l condemnés al pagament de 30.000, 00 €, més els interessos legals des del 23 de setembre del 2023, així com a les costes processals, incloent-hi les despeses de reclamacions extrajudicials i les taxes.

1.2. El 9 de gener del 2025, la representació processal del Sr. Rafael Martí Martín va articular una declinatòria per manca de competència internacional dels òrgans jurisdiccionals andorrans, per submissió expressa a la jurisdicció dels tribunals espanyols, en què sol·licitava que es dictés un aute mitjançant el qual es declarés aquesta manca de competència i s'acordés l'arxivament de les actuacions, així com la imposició de les costes ocasionades a la part adversa.

1.3. El 30 de maig del 2025, la Secció Civil 1 de la Batllia va dictar un aute que acordava estimar la declinatòria formulada per la part defenent i arxivar el procediment, establint que la jurisdicció competent per resoldre el conflicte relatiu al contracte de compravenda de béns mobles, signat el 20 de setembre del 2023, entre les parts era la jurisdicció espanyola. Així mateix, condemnava la part agent al pagament de les costes processals.

1.4. La representació processal de la Sra. Sònia Serres Bandeira va presentar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 12 de novembre del 2025, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute que acordava estimar aquest recurs, declarar nul·la la clàusula de submissió als tribunals espanyoles incorporada al contracte del 20 de setembre del 2023 i reconèixer la competència dels tribunals andorrans. Per aquest motiu, decidia imposar al Sr. Rafael Martí Martín el pagament de les costes ocasionades en la instància, sense pronunciar-se sobre les costes causades en aquesta alçada.

1.5. El 3 de desembre del 2025, la representació processal del Sr. Rafael Martí Martín va interposar un recurs d'empara contra l'aute del 12 de novembre del 2025, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a un procés degut contradictori i amb igualtat d'armes i a obtenir una decisió judicial congruent que no produeixi indefensió efectiva, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- En primer terme, el recurrent exposa que l'aute impugnat vulnera el seu dret a la jurisdicció, perquè infringeix el principi de congruència per *extra petita*, ja que es va fonamentar en un argument que no va ser evocat per cap de les parts i que, per tant, no li va permetre argumentar sobre aquesta qüestió, posicionant-lo, doncs, en una situació de defensa impossible.

- Seguidament, manifesta que pel fet de declarar nul·la la clàusula que sotmet als tribunals espanyols els conflictes eventuals derivats del contracte, la Sala Civil infringeix les disposicions del Reglament Brussel·les I bis (UE) 1215/2012, concretament, el seu article 25. I cita en aquest sentit la jurisprudència del Tribunal de Justícia de la Unió Europea i conclou que la decisió impugnada no està degudament fonamentada en Dret.

- Així mateix, exposa que va facilitar el seu domicili a Espanya, a València, per tal que s'interposés la demanda, si s'esqueia davant la jurisdicció expressament pactada, de la qual ambdues parts són nacionals; i, la demandant en el moment de presentar la seva reclamació de quantitat va indicar que tenia el seu domicili a Lleida. Per tant, trobant-se tant demandat, com demandant amb domicili a Espanya, sí existeix una connexió estreta amb la jurisdicció espanyola. Afegeix que l'article 50 de la *Ley de Enjuiciamiento Civil* estableix sense cap ambigüitat les modalitats de determinació de la circumscripció judicial espanyola competent.

- També precisa que, d'acord amb l'article 22 *bis* i 22 *quinquies* de la *Ley Orgánica del Poder Judicial* espanyola, una clàusula contractual en què ambdues parts acorden sotmetre's a la jurisdicció espanyola constitueix un acord de submissió internacional vàlid, fins i tot encara que els béns en litigi es trobin fora del territori espanyol.

- El recurrent discrepa de l'argumentació de la Sala Civil d'acord amb la qual conclou que la clàusula de submissió internacional en qüestió sigui nul·la a causa d'una presumpta denegació de justícia a la part demandant.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li el fonament de dret tercer de l'aute impugnat o,

subsidiàriament, tot l'aute, que retrotregui les actuacions per tal que la Sala Civil dicti una nova resolució que desestimi el recurs d'apel·lació formulat per la part adversa i, per tant, que li imposi les costes processals de la segona instància, i, per acabar, que imposi a l'altra part les costes constitucionals cas que s'oposi a aquest recurs d'empara.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- En primer lloc, la Sala Civil recorda la seva jurisprudència en matèria de competència dels tribunals andorrans en l'àmbit contractual, el qual estableix que d'acord amb els criteris generals de competència dels tribunals esmentats, aquest s'inhibeixen en cas que les parts, de manera expressa o tàcita, hagin volgut sotmetre els seus litigis davant els tribunals d'un altre Estat determinat.

- Conclou que l'aplicació d'aquests principis generals del dret, confortats per la seva jurisprudència, duen a confirmar l'anàlisi efectuada per la Batllia, ja que la clàusula de submissió que designava els tribunals espanyols és simple i clara, i que, contràriament als arguments de la part apel·lant, no existeix cap vici de consentiment que li pugui ser oposat.

- No obstant això, seguidament, examina de manera acurada la clàusula en qüestió i considera que la manca de precisió sobre la circumscripció territorial espanyola concernida o sobre la designació d'un tribunal precís infringeix les disposicions de la *Ley de Enjuiciamiento Civil* que exigeix aquesta designació precisa per tenir en compte una designació expressa (concretament, articles 54.1 i 57).

- D'aquesta circumstància en dedueix que l'aplicació de la clàusula és impossible i que, per tant, això portaria a impedir l'accés a la Justícia de la part apel·lant.

- Per consegüent, considera que un obstacle com aquest seria contrari al dret a l'accés a la Justícia, establert a la Constitució i al Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals, i, per aquest motiu, declara la nul·litat de la clàusula de submissió als tribunals espanyols.

- Aquesta nul·litat du a la Sala Civil ha declarar la competència jurisdiccional als tribunals andorrans, atès que és el territori on el demandat té la seva residència habitual i on, a més, es va perfeccionar, executar i desplegar el contracte objecte de litigi.

- Per aquests motius, estima el recurs d'apel·lació presentat per la Sra. Sònia Serres Bandeira, declara nul·la la clàusula esmentada i reconeix la competència dels tribunals andorrans per resoldre la reclamació articulada.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- En primer terme, el Ministeri Fiscal exposa la jurisprudència constitucional relativa a la incongruència *extra petita* i destaca que per tal que aquesta tingui una rellevància constitucional cal que existeixi no solament una disparitat de la resolució amb els termes formulats per les parts, sinó que, a més, i en especial, que aquesta disparitat suposi una modificació substancial de l'objecte del procés, que hagi impedit a les parts el debat contradictori i, per tant, que hagi generat indefensió (veg. per ex. la causa 2017-10-RE).

- En segon terme, analitza la naturalesa del recurs d'apel·lació interposat per la part apel·lant i conclou que la decisió de la Sala Civil dona la resposta a la pretensió plantejada, és a dir, la validesa de la clàusula controvertida i la declaració de la competència dels tribunals andorrans.

- Així doncs, considera que no s'ha produït una modificació de l'objecte del procés que hauria causat una incapacitat al recurrent de poder defendre's, ni tampoc una vulneració dels seus drets constitucionals, ja que la decisió impugnada està degudament fonamentada en Dret, malgrat aquesta decisió pugui no ser del grat del recurrent.

- Per aquests motius, s'oposa a aquest recurs d'empara.

2.4. Argumentació de la Sra. Sònia Serres Bandeira

- Aquesta part al·lega que l'objecte d'aquest recurs d'empara pertany a l'àmbit estricte de la legalitat ordinària i ha estat resolt de manera motivada i raonada per la Sala Civil.

- Segons el parer del recurrent, la Sala Civil hauria declarat la nul·litat de la clàusula de submissió per motius que no havien estat expressament al·legats per les parts, però aquesta part considera que aquesta afirmació no es correspon amb la realitat, ja que des de l'inici del procediment, la qüestió controvertida estava perfectament delimitada i no admetia cap equivocació: calia determinar si la clàusula contractual de submissió als tribunals espanyols era vàlida, eficaç i operativa a l'efecte de desplaçar la competència dels tribunals andorrans. Aquesta era la qüestió central suscitada amb la declinatòria i, posteriorment, amb el recurs d'apel·lació interposat contra l'aute de la Batllia.

- Manifesta que la Sala Civil, en l'exercici de la seva funció jurisdiccional i dins els límits propis del recurs sotmès a la seva consideració, va analitzar el contingut literal de la clàusula controvertida, el seu grau de determinació, la seva concreció territorial i la seva viabilitat pràctica dins l'estructura del sistema judicial espanyol.

- Igualment, va examinar si la formulació genèrica emprada permetia identificar de manera suficient l'òrgan jurisdiccional competent i si, per consegüent, podia produir efectes reals en termes de desplaçament de la competència internacional. Aquesta anàlisi incloïa necessàriament una valoració sobre la incidència de la clàusula en el dret a l'accés a la jurisdicció, atès que qualsevol pacte de submissió ha de ser no només formalment existent, sinó també jurídicament operatiu i respectuós amb les garanties bàsiques del procés. Considera que aquest raonament s'inscriu plenament dins l'objecte del recurs d'apel·lació, ja que la validesa i l'eficàcia de la clàusula constituïen l'eix central del debat.

- Conclou que no es va introduir cap qüestió nova, ni aliena al litigi; simplement es va efectuar una qualificació jurídica completa d'un element contractual que era clau per resoldre la controvèrsia sobre la competència internacional, tenint present que la competència internacional no és una qüestió de lliure disposició absoluta de les parts i pot, i ha de ser analitzada pel tribunal amb plenitud de jurisdicció.

- Addueix que la Sala Civil desenvolupa un raonament coherent, lògic i motivat, que s'inscriu plenament dins l'exercici legítim de la funció jurisdiccional i que, en cap cas, pot qualificar-se d'irrevocable o de capriciós. Aquest control és inherent a qualsevol examen de competència internacional quan existeix una clàusula de submissió.

- Recorda que el Tribunal Constitucional no pot convertir-se en una tercera instància, i, en aquest cas, la discrepància del recurrent és estrictament jurídica, no constitucional.

- Així mateix, considera que la suspensió dels efectes efectuada en l'aute d'admissió a tràmit del recurs d'empara no era necessària, ni proporcional, ni responia a cap risc real d'irreversibilitat, ans al

contrari, la seva concessió ha suposat paralitzar indegudament el procediment principal, i ha perjudicat el seu dret a una tutela judicial efectiva.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que desestimi íntegrament aquest recurs d'empara, i que condemni el recurrent al pagament de les costes processals causades.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El Tribunal Constitucional no és ni una tercera instància, ni un tribunal de cassació, ni un tribunal suprem.

3.2. Convé recordar que l'anàlisi dels fets i de les normes aplicables correspon a les jurisdiccions ordinàries, llevat que això condueixi a una resolució il·lògica, arbitrària, no raonable o que infringeixi els drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

3.3. La Sala Civil construeix la seva decisió sobre un raonament en tres temps. En un primer moment, en virtut dels principis generals del dret dels contractes, i després d'haver constatat l'absència d'ambigüitat de la voluntat de les parts signants, conforta l'anàlisi de la Batllia que dona preponderància a la clàusula contractual de submissió als tribunals espanyols. En un segon temps, examina l'aplicabilitat d'aquesta clàusula a la vista de la legislació espanyola i conclou a la seva inaplicabilitat. I finalment, constata que aquesta inaplicabilitat podria portar a impedir l'accés a la Justícia de la part apel·lant, circumstància que seria contrària als seus drets constitucionals, i, per tal de garantir aquests drets, conclou que la competència correspon als tribunals andorrans.

3.4. Cal constatar que la Sala Civil respon precisament a la pretensió plantejada en el recurs d'apel·lació, la qual consistia en saber si la clàusula que atribuïa la competència per resoldre els litigis contractuals als tribunals espanyols s'aplicava o no i, per consegüent, aquest Tribunal Constitucional convé amb el Ministeri Fiscal, que la Sala Civil no vulnera el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret per incongruència *extra petita*.

3.5. El fet que un dels punts de dret que fonamenten la decisió de la Sala Civil no hagi estat evocat per les parts no és suficient per determinar la incongruència *extra petita* al·legada pel recurrent.

3.6. Quan examina l'aplicabilitat de la clàusula controvertida en funció del dret, la Sala Civil exerceix en efecte el seu rol d'anàlisi dels fets i de les normes aplicables tal com s'ha recordat en el punt 3.2 anterior, i cal, per tant, examinar si el seu raonament pot ser qualificat d'il·lògic, d'absurd o d'arbitrari.

3.7. A partir del moment en què la clàusula en qüestió es considera efectivament inaplicable, el raonament de la Sala Civil que tendeix a garantir l'accés a la Justícia, d'acord amb els drets establerts a la Constitució, respon a aquestes exigències.

3.8. Per tant, és essencial examinar si, a manca d'una decisió de la Justícia espanyola que establiria aquesta impossibilitat d'aplicació, l'anàlisi de l'aplicabilitat de la clàusula de submissió de la Sala Civil, element clau de la decisió impugnada, respon, ella també, a l'exigència de lògica, de racionalitat i d'absència d'arbitrarietat, així com a la de motivació.

3.9. Així doncs, la Sala Civil recolza la seva anàlisi de l'aplicabilitat de la clàusula controvertida en la interpretació de la *Ley de Enjuiciamiento Civil* fent únicament referència a dues disposicions d'aquest text, els articles 54.1 i 57, els quals cita parcialment.

L'article 54.1, citat primer, disposa que les regles de competència territorial només operen en defecte de submissió expressa o tàcita de les parts als tribunals d'una determinada circumscripció. I com que és evident que la clàusula controvertida no comporta cap submissió expressa o tàcita als tribunals d'una circumscripció determinada, segons l'article esmentat mateix, cal aplicar les normes de competència territorial. Aquestes normes, segons aquest mateix article, permeten doncs determinar a quin tribunal correspondrà resoldre el litigi contractual.

3.10. Les disposicions de l'article 57 citat seguidament per la Sala Civil precisen que la submissió expressa determinarà la circumscripció, els tribunals de la qual hagin de conèixer de l'assumpte, ara bé aquestes disposicions no són pertinents en aquest cas, ja que no es tracta d'una submissió expressa.

3.11. Així, la Sala Civil no té en compte les disposicions que determinen "*les normes de competència territorial*" que esmenta, no obstant això, l'article 54.1 i sobre el qual fonamenta el seu raonament i que podrien resoldre la dificultat que planteja pel que fa a l'organització judicial espanyola.

3.12. De les disposicions de la *Ley de Enjuiciamiento Civil* citades per la Sala Civil no és possible

deduir lògicament que la clàusula controvertida impedeix l'accés a la Justícia de la part apel·lant.

3.13. Cal concloure, doncs, que l'element clau de la decisió impugnada està al mateix temps insuficientment motivat, mitjançant una anàlisi molt general de l'organització judicial espanyola i per una citació parcial de la *Ley de Enjuiciamiento Civil*, i a més, es fonamenta en una interpretació il·lògica d'aquestes disposicions.

3.14. Per consegüent, la decisió impugnada està mancada de fonamentació i està fonamentada en una interpretació il·lògica dels textos invocats i, per aquests motius, es vulnera el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

3.15. Així doncs, aquest recurs d'empara ha de ser parcialment estimat, i per reposar al recurrent en el seu dret, cal anul·lar el fonament de dret tercer de l'aute del 12 de novembre del 2025, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, i retrotreure les actuacions al moment del seu pronunciament, per tal que aquesta, amb plenitud de jurisdicció, dicti la resolució que sigui procedent en Dret.

3.16. L'estimació parcial d'aquest recurs d'empara comporta la no imposició de les costes processals al recurrent (a contrari article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional).

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar parcialment el recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Rafael

Martí Martín contra l'aute del 12 de novembre del 2025, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

2. Declarar la vulneració del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

3. Declarar que no s'ha vulnerat el dret a un procés degut contradictori i amb igualtat d'armes, ni el dret a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

4. Anul·lar l'aute del 12 de novembre del 2025, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, i, retrotreure les actuacions davant d'aquesta, per tal que, amb plenitud de jurisdicció, dicti la resolució que sigui procedent en Dret.

5. No efectuar una imposició de les costes processals d'aquest recurs d'empara.

6. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del recurrent, a la representació processal de la Sra. Sònia Serres Bandeira, a la Secció Civil 1 de la Batllia, a la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal, ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 13 de març del 2026.

Joan Manel Abril Campoy

President

Pere Pastor Vilanova

Vicepresident

Jean-Yves Caullet

Magistrat

Víctor Torre de Silva López de Letona

Magistrat